

**Eesti
Roheline
Liikumine**
Estonian Green Movement-FoE

ERL INFOKIRI

JAANUAR 2017

- ERL-i uus koostööpartner ja projekt
- Saage tutvavaks – ERL-i tuleb praktikant Itaaliast
- ERL andis välja omanäolise käsiraamatu
- Põnevad lugemist, vaatamist • Osale

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

ERL-I UUS KOOSTÖO-PARTNER JA PROJEKT

Autor ELIISA SAKSING
ERL-i kommunikatsioonijuht

2016. aasta talvel võttis ERLiga ühendust organisatsioon Homo Ecos Lätist ning pakkus: „Hakame koos projekti kirjutama!“. Mõte tundus hea, olime nõus ning ideega liitus ka kolmas koostööpartner, Tartu Keskkonnahariduse Keskus.

Koostööpartneri Homo Ecos logo (Foto: Twitter)

Selgituseks: Projekt kuulub Interregi Eesti-Läti keskkonnateadlikkuse programmi alla, kus toetatakse Põhja-Läti ja Lõuna-Eesti piiriülest koostööd. Igasse projekti peab olema kaasatud vähemalt üks asutus või ettevõtte Eestist ja üks Lätist ning oodatakse projekte, mis keskenduvad teemadele, mida on mõistlik just lähendada piiriüleses koostöös.

Interregi Eesti-Läti programmi logo (Foto: www.estlat.eu)

Nüüdseks on projekti kokkupaneku algusest möödunud aasta, mille jooksul toimunud mitmeid rahvusvahelisi kohtumisi, ajude ragistamist ja kirjutamist. Ja tore on teada, et kogu see töö on end ka ära tasunud. Meie projektile nimega „Avalikud keskkonnasõbralikud üritused – ressursside kokkuhoiu ja jäätmete vähendamise idee levitamine Läti ja Eesti avalikel üritustel“ (Green public events – raising awareness on saving resources and reducing waste at public events in Latvia and Estonia) kestvusega märts 2017–oktoober 2018 on antud roheline tuli.

Keskkonnateadlikkuse programm (Foto: www.estlat.eu)

Projektist lähemalt

Projekti eesmärk on kampaania kaudu tõsta teadlikust keskkonnasõbralikust käitumisest ja tegutsemisest keskendudes siis konkreetsemalt jäätmete vähendamisele ning energiaressursside kokkuhoiule.

Miks on Eesti-Läti koostöö mõistlik variant? Eestlased ja lätlased on oma harjumuste, ajaloolise tausta, traditsioonide, arusaamade ja kultuuri poolest väga sarnased. See muudab mõlemas riigis ühesuguse kampaania korraldamise tunduvalt lihtsamaks. Seejuures on kummagi riigi organisatsioonidel siiski ka oma eripärased teadmised ja oskused, mida projekti jooksul siis vahetada ning naaberrigis uue ideena katsetada, töösse panna. Koos kampaaniat läbi viies on tegevusel tunduvalt rohkem jõudu ja loodetavasti ka mõju.

Tööjõuvahetuse programm (Foto: www.estlat.eu)

Miks oleme valinud fookusesse avalikud üritused? Sest avalikud üritused on ühiskonna peegliks – nii kuidas käitutakse avalike üritustel nii käitutakse ka sageli oma igapäevas. Festivalidel ja teistel avalikel üritustel on arvestatav keskkonnamõju, mille kujunemisel mängivad olulist rolli transport, jäätmed, energiakasutus (nt generaatorid), veekasutus, väliürituste puhul ka näiteks pinna tallamine ja mürareostus. Samas on avalikud üritused väga mõjusad paigad keskkonnahoiule suunavate sõnumite levitamiseks, sest ühes ajas ja ruumis on korraga kättesaadav suur hulk inimesi. Kui suuta tuua mõni muutus avalike ürituste toimimises, siis võib see viia ka laialdasemate muutusteni inimeste igapäevastes harjumustes ja praktikates.

Veehoiu programm (Foto: www.estlat.eu)

Nagu juba eelnevalt mainitud, siis projekti raames on plaanis läbi viia teavituskampaania, mille fookuses on Positivus Festivali, Viljandi Folgi, Teadlaste Õõ Festivali ning Valmiera Ettevõtluskonverentsil osalejate, korraldajate, teenusepakujate teadlikkuse tõstmine keskkonnasõbralikust käitumisest ja tegutsemisest. Festivalidel läbiviidavaid tegevusi toetab ja seob laiahaardelisem meediakampaania.

Turisminduse programm (Foto: www.estlat.eu)

Kõigest lähemalt juba lähikuudel, püsige lainel!

NB! Projektis mängivad oma olulist osa ka vabatahtlikud, kelle abi ühel ja teisel ja kolmandal üritusel hädasti vajame. Kes projektis osalemise vastu huvi tunneb, võib sellest juba ka aegsasti märku anda aadressil eliisa@roheline.ee !

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

SAAGE TUTTA- VAKS – ERL-I TULEB PRAK- TIKANT ITAALI- AST

Autor ELIISA SAKSING
ERL-i kommunikatsioonijuht

Uuel aastal uued tuuled. Jaanuarikuu lõpust maikuu lõpuni tuleb ja tegutseb praktikandina Eesti Rohelise Liikumises 29-aastane noormees Itaaliast, Simone. Tegime temaga lähemalt tutvust, küsisime temalt mõned küsimused ning jagame vastuseid ka teiega.

1. Millest tuleneb Sinu huvi keskkonna- ja loodushoiu vastu?

Esiteks, kasvasin üles ühes väikeses külas mäe jalamil, kus elavad metsikud hobused (cavallino della Giara) - viimased oma liigi esindajatest. Teiseks, mu vanavanemad olid talupidajad nagu minu isagi. Neist kahest faktist tulenevalt olen lapseeas saati tundnud soovi ja vajadust hoida ning säilitada end ümbritsevat. Olen lõpetanud ka kohaliku arengu eriala ning leian, et tänapäevane ihaldatud areng, mis toimuks kohalike elanike lähedal, on tugevasti seotud sektoritega, mis puudutavad põllumajandust ja turismi. Nii on vähemasti olukord minu saarel (Sardiinia, Cagliari linn). Seega, kõigepealt peaks panustama maa kaitsesse, alles seejärel saame areneda soovitud suundades, kasutades seda, mida loodus meile pakub.

Metsikud hobused (cavallino della Giara) Sardiinias (Foto: WikiCommons)

Cagliari linn oma ajalookirju linnapildiga (Foto: The Independent Travel)

2. Milline on hetkel Itaalias kõige problemaatilisem, olulisem keskkonnaprobleem?

Itaalias on piirkonniti erinevad probleemid. Põhilise murekohana võiks ehk välja tuua tööstusvaldkonna poolt tekitatud õhusaaste. Konkreetseteks näideteks on Torontos asuv suur terasetootmistehas ILVA ning Sardiinias asuv nafta rafineerimistehas SARAS. Mõlema tehase lähedalt võetud proovid näitavad tugevat õhu-, pinnase- ja põhjaveesaastet. Probleemne olukord on ka rannikul ning sisemaal asuvate jõgedega, kus veekogud on reostatud tööstuslike ja põllumajanduslike heitvetete, puudulike tööstusjäätmete käitluse ja jäätmete kõrvaldamiskavade ning jõekallastel toimuva omavolilise tegevuse tõttu. Viimane toob endaga kaasa sagedased üleujutused. Suveperioodil seisame Sardiinias silmitsi ka tahtlike süütamise probleemiga – vähem kui 30 aasta jooksul on maha põletatud 6000 hektarit.

SARAS tehase Sardiinias (Foto: WikiCommons)

3. Aga sinu isiklikust vaatepunktist – milline on maailma mastaapi arvestades Sinu arvates olulisim keskkondlik murepunkt?

Tooksin välja massiivsete farmide ja intensiivse põllumajanduse tagajärjel põhjustatud metsade hävimise (nt Lõuna-Ameerika) ja puidu-paberikaubanduse (nt Indoneesia, Malaisia, Borneo), mis nagu me kõik teame, on kõrbestumise, liigirikkuse vähenemise

ning globaalse soojenemise põhjustajaks. Euroopa puhul ei ole suurt põhjust metsade hävimisest rääkida, kuid siin on jällegi muud probleemid – laialdane fossiilsete kütuste kasutus, mis põhjustab happevihmasid ja õhusaastet. Fossiilkütete kasutamine on küll üle maailma vähenemas, kuid seda siiski mitte piisavalt kiiresti ning nende kasutamise negatiivne mõju kestab ja jätkub. Lisaks, miljonitel inimestel pole ikka veel juurdepääsu elektrivõrgule ning kiireim viis elektri saamiseks on kasutada fossiilseid kütuseid. Viimaste asendamine taastuvenergiaga võiks areneda kiiremini, kuid kahjuks pole kõigil selleks vahendeid ja võimalust.

Hävinenud mets Brasiilias (Foto: Greenpeace via BBC)

4. Miks valisid Sa oma praktika läbiviimise paigaks just Eesti?

Baltimaad on mulle alati huvi pakkunud ning sooviks oli leida ühest Balti riikidest organisatsiooni, kus tegeletakse keskkondlike teemadega. Seega piirkonna suhtes oli mul fookus paigas. Seejärel otsisingi, et millised organisatsioonid siin praktikante vastu võtavad. Varasemast ajast olen tuttav juba FoE (Friends of the Earth) organisatsiooniga, seega teadsin ka ERLi olemasolust ning nii ma teile kirjutasingi.

5. Millised on sinu ootused Tartu ja Eesti Rohelise Liikumise suhtes?

Loodan parandada oma inglise keele oskust nii kirjas kui ka kõnes. Samuti soovin saada keskkonnavallas (ja just teemadest, mida ERL käsitleb) uusi teadmisi ning paremat arusaama MTÜ toimimisest ja tegevustest. Kui olen õigesti aru saanud, siis on teil omamoodi keskkonnaorganisatsioonide võrgustik ning huvitav oleks näha, kuidas käib teil omavaheline koostöö. Tänu mitmekesisele loodusvaramule on Eestil väga head eeldused jätkusuutliku turismi (ökoturismi) valdkonnas. Võiksime ehk koostööd teha ning välja töötada projekti vastutustundliku turismi teemal, mis oleks seotud kohaliku elanikkonna ja ettevõtjatega.

6. Millega sa oma vaba aega sisustad?

Mulle meeldib teha sporti ning veeta aega looduses. Nädala sees käin võitluskunsti trennis (Muay Thai) ning nädalavahetustel käin tihtipeale mägedes matkamas või ratsutamas. Õhtuti külastan pubisid ning paiku, kus on elav muusika. Eestisse tulles sooviksin kindlasti lähemalt katsetada ka talispordialasid. ☺

Muay Thai võistlus Bangkokis (Foto: WikiCommons)

7. Mis on sinu lemmik pitsa ja pasta?

Sellele on väga raske vastata. Tõesti väga raske. Mulle meeldib pasta vorsti, seentega ning mereandidega. Igatahes võin teile teha ükskõik, millist pastat soovite ☺

Frutti di mare (Foto: Ciao Florentine)

Kui te soovite Simone aega siin Eestis nii teiselt kui ka vabaajaliselt sisustada, talle Eesti kultuuri, inimesi jm tutvustada, siis kirjutage meile julgesti info@roheline.ee!

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

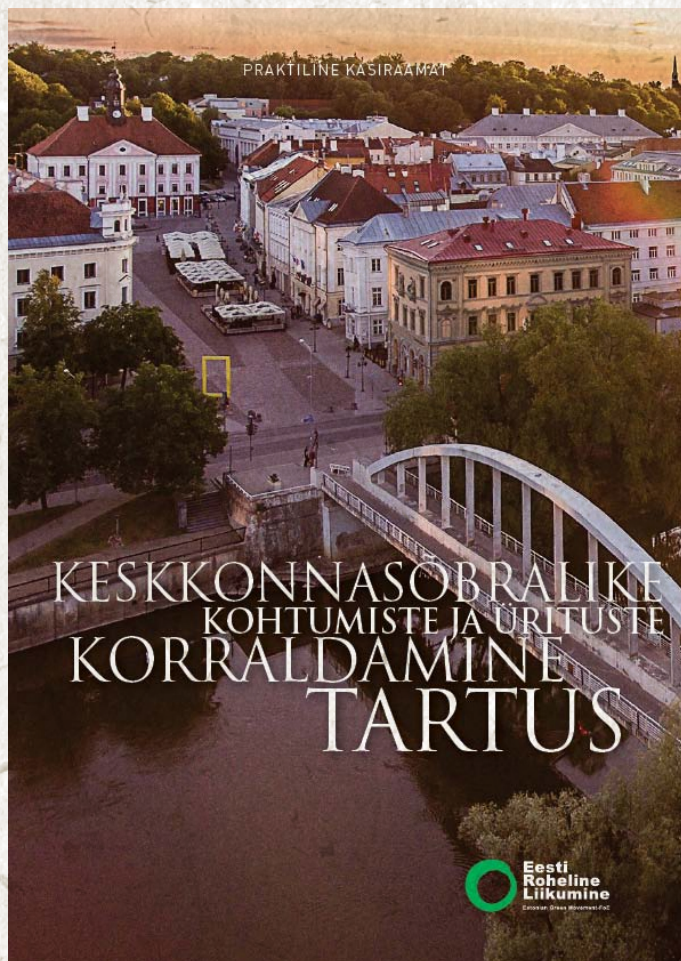
Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

ERL ANDIS VÄLJA OMA- NÄOLISE KÄSIRAAMATU

Autor ELIISA SAKSING
ERL-i kommunikatsioonijuht

Eesti Roheline Liikumine andis just nüüd välja veebipõhise käsiraamatu „Keskkonnasõbralike ürituste ja kokkusaamiste korraldamine Tartus“. Uuel aastal on kombeks seada endale erinevaid eesmärgi, mida täitma asuda. Aasta 2017 eesmärkide nimekirja võiks igaüks meist panna oma ürituste – olgu need siis suuremad või väiksemad, keskkonnasõbraliku korraldamise.

Käsiraamatu esikaas (Foto: kuvatõmmis käsiraamatust)

Mis on selle käsiraamatu eesmärk?

Käsiraamatu eesmärgiks on abistada erinevaid üritusekorraldajaid keskkonnasõbralike ettevõtmiste organiseerimisel ja läbiviimisel, jagades infot nimetatud korraldusvõimaluste kohta Tartu piirkonnas ning levitada ja kinnistada ideed ressursside kokkuhoiust ning jäätmetekke vähendamise võimalustest ürituste korraldamisel.

Miks on see käsiraamat just Tartu kohta?

Kuna käsiraamatu väljaandja, Eesti Rohelise Liikumise kontor asub Tartus, siis oli loogiline panna kokku info kõigepealt just ERL-i kodulinna varalt. Mõne võõra linna kohta, mille puhul ei tea täpselt, kus miski asub ja mis võimalused eksisteerivad, on sellist raamatut (esmakatsetusena) ehk pisut keeruline ja riskantne koostada. Tartu on ka Eesti suuruselt teine linn ning võõrustajaks paljudele kokkusaamistele, millega enamasti kaasneb märkimisväärt jookide ja toidu tarbimine, transpordi- ja materjalikasutus ning sellest tulenev jäätmete teke. ERL soovib hoida oma kodulinna võimalikult puhta, mõnusa ja rohelisena – ürituste keskkonnasõbralikumaks suunamine aitaks sellele oluliselt kaasa. Tulevikus võiks taoline käsiraamat muidugi olemas olla iga suurema Eesti linna kohta.

Kellele see käsiraamat mõeldud on?

Käsiraamat on abivahendiks kõigile, kes soovivad korraldada ca 10–100 osalejaga üritust, olgu selleks siis festivalid või seminarid, koolitused või konverentsid, sünnipäevapeod või galad, just Tartu linnas või selle lähiümbruses. See on kasulik teabeallikas nii kohalikele elanikele kui ka mujal elavale, kuid Tartus keskkonnasõbralikku üritust korraldada soovivale inimesele. Käsiraamatust võiksid enda jaoks sobivaid ideid leida nii riigiasutused, ettevõtted kui ka MTÜ-d, nii ametlike kui ka vähem ametlike kokkusaamiste korraldajad.

Kust pärineb käsiraamatus olev info?

Tartu käsiraamatu koostamisel on idee, üldiste tekstide poole pealt eeskujuks ja allikaks olnud praktiline käsiraamat „How to organise sustainable meetings & events in Brussels“, mis on valminud ICLEI (Local Governments for Sustainability) ja BELO (Brussels-Europe Liaison Office) koostöös. Kuid konkreetselt Tartu teenusepakkuja, asutusi, organisatsioone puudutav info pärineb erinevatelt veebi- ja kodulehekülgedelt kogutud infol – milliseid teenused keegi pakub, millistel põhimõtetel tegutsetakse, milliseid ökomärgiseid omatakse jne. Infot on kogutud ka otsesema kontakti ehk vestluste, kirjavahetuste teel.

Rohelise Tee Öhtu 16.novembril Tartu Loodumajas (Foto: Erakogu)

Käsiraamatu mustandversiooni esitles ERL ka 16.nov toimunud igakuise Rohelise Tee Öhtu kõigile avatud seminaril pealkirjaga „Kuidas korraldada keskkonnasõbralikku üritust (Tartus)“. Seminari eesmärk oli saada käsiraamatule esmast tagasisidet käsiraamatu tulevastelt kasutajatelt ning tagasiside põhjal käsiraamatut täiendada, et see vastaks sihtrühma vajadustele. Erinevate osalejaid kaasavate arutelude ja tegevuste kaudu sai üheskoos paika pandud nii mõnigi oluline teema - nt milliseid on keskkonnasõbraliku hoone märksõnad ning milliseid ürituste korraldamiseks avatud hooned Tartus võiksid neile kriteeriumidele vastata, kuidas vähendada paberikasutust, millised majutusasutused Tartus vastavad keskkonnasäästlikuse põhimõtetele jm.

Kust käsiraamatut leida võiks?

Käsiraamat pole kättesaadav paberkandjal, kuid on digitaalsel kujul Tartu linna ning Eesti Rohelise Liikumise koduleheküljel. Digiversioon annab väljaandjale ehk Eesti Rohelisele Liikumisele võimaluse hoida käsiraamat ajakohasena täiendades seda vastavalt võimaluste lisandumisele või nende muutumisele. Täiendatud ning alati värseima versiooni leiab asjahuviuline just kahelt eelnimetatud veebilehelt.

Tutvu käsiraamatuga, salvesta fail enda arvutisse ning jaga linki ka teistega!

Käsiraamat Eesti Rohelise Liikumise kodulehel

Käsiraamat Tartu linna kodulehel (Valdkonnad - Heakord ja keskkond - Keskkond - Lugemist)

Käsiraamatut puudutavad küsimused, kommentaarid, lisainfo võib kirjutada aadressile eliisa@roheline.ee

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

PÕNEVAT LUGEMIST, VAATAMIST

Paar nädalat tagasi vapustas maailma meediat uudis Prantsusmaal jõustunud seadusest, millega keelati klassikaliste plastikust toidunõude kasutamine – edaspidi saavad Pariisi arvukad tänavakohvikud kasutada vaid biolagunevad söögiriistasid. Keeld on leidnud elavat vastukaja ning ka vastuseisu.

Plastikust toidunõud, praeguseks Prantsusmaal keelatud. (Foto: Steve Snodgrass/Creative Commons)

<http://novaator.err.ee/v/keskkond/562665cd-4665-40bf-a08c-ad84e00850c0/prantsusmaa-keelustas-plastikust-toidunoud-kas-eesti-on-jargmine>

* * *

2013. aastal sõlmisid Nicaragua võimud Hongkongi ettevõttega “HKND” lepingu, mis lubab läbi viia maailma ajaloo suurima kaevetöö – kaevata läbi riigi 277 km pikkune laevakanal, mis ühendaks Vaikset ja Atlandi ookeani. Läbilõikamine (Cutting Through) toob vaatajani lõike Nicaragua kanali vastaste võitlusest nii riigikorra, demokraatia, eraomandi, sõnavabaduse kui ka inimõiguste eest. Vaata ERRi tehtud filmi ja tutvuu, milliste probleemidega on inimesed sunnitud tegelema mujal maailmas.

Nicaragualased Vaikse ookeani rannikul (Foto: kuvatõmmis ERR-i lehelt)

http://etv.err.ee/v/dokumentaalfilmid/meie_maailm/saated/3be8d07e-76b8-42c4-aefe-f070294ae96a/doksari-meie-maailm-1012-labiloikamine

Jeff Sessions on Donald Trumpi valik USA peaprokuröri ametikohale – mida tähendab see erinevatele rassidele, kes juba praegu ebaõiglaste seaduste tõttu negatiivsete keskkonnamõjude all kannatavad?

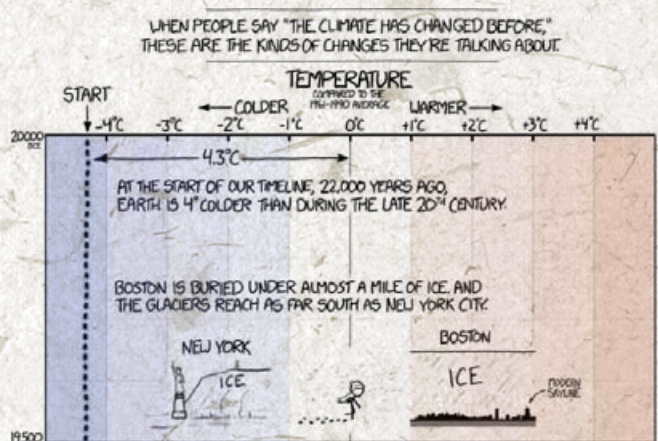

USA uus peaprokurör Jeff Sessions (Foto: Getty Images)

<http://thehill.com/blogs/pundits-blog/the-administration/313860-sessions-is-a-looming-threat-to-people-of-color-and-the>

* * *

Mitmed inimesed väidavad, et poleemika kliima soojenemise teemal on ületähtsustatud, sest tegelikult on praegused muutused maakera ja looduse normaalne toimimine ning kliimamuutus on nähe, mida maakera läbib iga teatud ajaperioodi järel. Kas see on ikka nii?

Väljavõte joonistusest, mis seletab kliimamuutuse sisu (Foto: kuvatõmmis www.Vox.com)

OSALE

31. JAANUAR
kell 18:00 Tartu Loodusmajas, Lille 10
SmartEnCity avalik info-ja aruteluõhtu
Lisainfo: www.tarkartu.ee

7. VEEBRUAR
kell 19:00 Kinomaja, Uus tn 3, Tallinn
Filmi „Sädemete jõed“ ühisvaatamine,
aruteluring
Lisainfo: mihkel@roheline.ee

TEGUTSE

ANNA ERL-i TEGEVUSELE HOOGU

Head ERL-i liikmed! Selleks, et Eesti Rohelisel Liikumisel ei jääks rahaliste tõkete tõttu mõni asjalik üritus korraldamata, trükkis väljaandmata või muu ERLi eesmärke täitev ettevõtmine täideviimata, siis palume kõigi ERLi liikmete panustamist ERLi tegevusse liikmemaksu maksmisena. ERLi liikmemaks on õpilastele, pensionäridele ja töötutele 5€, üliõpilastele 7€ ning teistele 15€. Iga-aastas liikmemaksu saab tasuda pangaülekandega (Eesti Roheline Liikumine, konto Swedbank AS EE322200221011415405, konto AS SEB Pank EE941010102051999003).

Teie panus on meile oluline! Suur aitäh neile, kes juba hoogu andnud on!

Projekti rahastab Välisministeerium arengu- ja humanitaarabi vahenditest.

Eesti Rohelise Liikumise infokirja ilmumist rahastab Euroopa Liit ja infokirja sisu eest vastutab Eesti Roheline Liikumine.

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

Eesti Roheline Liikumine Tiigi 8-24, 51003 Tartu
Mob: +372 5645 4459 E-post: info@roheline.ee
Jälgi meie tegevusi ka Facebookis nime all
Eesti Roheline Liikumine

Toimetaja: Eliisa Saksing
eliisa@roheline.ee

Kujundaja: Neeme Möll

